

СУЧАСНІ РІШЕННЯ ПРОБЛЕМИ ШКІЛЬНИХ ПІДРУЧНИКІВ: АВСТРІЯ

Тамара Пушкарьова,

доктор педагогічних наук, професор,
начальник відділу управління проектами
Інституту модернізації змісту освіти,
м. Київ, Україна,

e-mail: pushkaryovat@gmail.com

У статті автор наголошує на важливості якісних шкільних підручників на прикладі Австрії. Розкрито особливості вибору шкільних підручників під час проведення відповідних конференцій за участю представників учнів та батьків. Автор пояснює, що вимоги до шкільних підручників і посібників визначаються Законом Австрії про шкільну освіту. Запровадження постійного перегляду державних освітніх стандартів здійснюється для забезпечення якості уроків. У статті наведено способи отримання електронних та інтерактивних підручників з використанням відповідного програмного забезпечення: SBA-OnlineprogramSbX, SbXSolo, SbXCombo.

Ключові слова: друковані шкільні підручники та посібники; електронна навчальна книга; інтерактивний цифровий підручник; критерії відбору; інтерактивний контент.

Постановка проблеми. У ситуації постійного зростання потоків інформації з Інтернету і сучасних медіа, одним з найважливіших засобів навчання залишається навчальна книга. Шкільні підручники і навчальні посібники займають особливе місце серед усього розмаїття засобів передачі знань. Оскільки підручник є необхідним джерелом знань з навчального предмета, вимоги до форми, змісту, структури, обсягу, оформлення підручника завжди були високими і багатоаспектними. Поступово виникають нові, більш сучасні види і форми підручників, наприклад електронні, з доповненою реальністю, тощо. До них, відповідно, формулюються нові вимоги.

Процес створення підручника є надзвичайно складним з різних причин. Одною з них це те, що часто вимоги до підручників не повністю конкретизовані, а іноді вони неузгоджені між собою. Тому проблема високоякісних підручників спільна для всього світу, а дослідження в галузі підручникотворення є досить **актуальними**. Досвід Австрії у вирішенні проблем створення, використання і розповсюдження підручників видається нам цікавим з позицій чітко розбудованої системи на кожному з етапів, яка є простою, прозорою, зручною і виключає будь-яку корупційну складову.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми підручника розкрито у дослідженнях вітчизняних і зарубіжних учених. Серед зарубіжних досліджень звертають увагу дослідження Франсуа-Марі Жерар, Ксав'є Роеж'єр [1]. Питання розроблення змісту підручника, його структури та методичного і технологічного забезпечення розкрито у роботах вітчизняних науковців (В. П. Безпалько, Н. М. Буринська, Я. П. Кодлюк [2], І. Я. Лернер, А. Й. Сиротенко, В. С. Цетлін, Г. Шульце та ін.); роль і місце підручника у навчальному процесі (Ю. К. Бабанський, І. Я. Лернер, О. Я. Савченко [3], М. М. Скоткін, та ін.); урахування у підручнику особливостей навчального предмета (М. І. Бурда, М. С. Вашуленко, І. К. Журавльов, Л. Я. Зоріна, О. І. Ляшенко, В. Г. Редько, О. М. Топузов [5], та ін.); особливості підручника для початкової школи (Н. М. Бібік [4], Л. В. Занков, О. Я. Савченко).

Психологічні основи навчальної книги конкретизовані у таких напрямках наукового пошуку: відображення у підручнику концепції розвивального навчання (В. В. Давидов, Л. В. Занков, І. С. Якиманська та ін.); процесуальність навчальної книги, її розвивальна спрямованість (Д. М. Богоявленський, О. Є. Дмитрієв, К. М. Кабанова-Меллер, А. В. Фурман [5], Г. О. Цукерман та ін.); психологічні вимоги до підручника (Н. О. Менчинська); психологічні аспекти організації самостійної роботи учнів з підручником (С. М. Бондаренко, Г. Г. Гранік, Л. А. Концева).

Мета статті — розкрити окремі особливості вирішення проблем, пов'язаних із створенням, використанням та забезпеченням учнів сучасними засобами навчання (зокрема різними видами підручників) для максимально продуктивної організації навчального процесу шкільної освіти з урахуванням економічної ефективності реалізації завдань з означеної тематики в Австрії.

Виклад основного матеріалу. Законодавче забезпечення сектору підручників для шкільної освіти. В Австрії існують чіткі настанови, інструкції, рекомендації з питань шкільної навчальної книги, які концентровані у відповідному щорічному документі Міністерства освіти, науки та досліджень Австрії [7].

Відповідно до § 14 Закону про шкільну освіту [8] підручники або навчальні посібники розглядаються як допоміжні засоби, які служать для підтримки або виконання завдань уроку і для забезпечення результатів навчання. Вони можуть і повинні використовуватися для поліпшення результатів навчання на всіх рівнях школи. При виборі матеріалів педагогам слід звернути увагу на розуміння тексту підручника учнями та міждисциплінарну придатність. Читання — це більше, ніж просто читання. Під читанням розуміється компетентність з читання. Наприклад, у австрійських настановчих документах [7] відзначено, що згідно з PISA здатність розуміти і контекстуалізувати письмові тексти підручників різних видів у своїх висловлюваннях, намірах і формальній структурі, а також вміти використовувати тексти підручників належним чином для різних цілей. Відповідно до цього розуміння читання є не тільки важливим інструментом для досягнення особистих цілей, але й умовою для подальшого розвитку власних знань і здібностей, тобто будь-якого

виду самостійного навчання, і передумовою участі у житті суспільства. Той, хто читає і любить, не тільки розуміє тексти, але й використовує їх і може замислюватися над ними. Читання також розглядається як ключ до навчання протягом усього життя.

Згідно з Законом [8] навчальні посібники є засобами для підтримки або реалізації задач викладання і забезпечення передачі інформації вчителем. Цим же Законом визначаються вимоги до навчальних матеріалів: вони повинні відповідати змісту та формі навчальному плану відповідного шкільного рівня та відповідно до матеріалів, презентацій та іншого обладнання для учнів.

Окрім переліку підручників, існує багато друкованих та аудіовізуальних навчальних матеріалів, а також CD-ROM з підручниками, які можуть значно підвищити мотивацію учнів до навчання. Більше двох тисяч шкільних бібліотек видають і книги, і мультимедійні пропозиції (www.schulbibliothek.at.). Рекомендується більше використовувати ці пропозиції.

Освітні стандарти. Закон про викладання у школі (SchUG) створив правову основу для запровадження освітніх стандартів. Відповідна Постанова визначає в окремих предметах те, що учні повинні вміти робити після 4-го і 8-го класів. Регулярний перегляд стандартів забезпечує якість уроків, вчителі отримують зворотній зв'язок щодо результатів навчання учнів.

На відміну від навчального плану, який встановлює загальні освітні цілі та дидактичні принципи і описує, що учні повинні вивчити протягом кожного семестру, освітні стандарти описують бажані результати навчання наприкінці 4 та 8 класів. Вони визначають, які компетентності повинні мати учні наприкінці навчання у певному класі. Викладання, таким чином, все більш орієнтоване на компетентність.

Розроблено освітні стандарти для дисциплін «Математика» та «Німецька мова, Читання, Письмо» у 4-му класі та «Математика», «Німецька мова». Навчальні матеріали для навчальних дисциплін «німецька мова, читання, письмо», «німецька мова» та «математика», які підтримують компетентнісну орієнтацію, відзначені у списку підручників з приміткою «Орієнтація на компетентність відповідно до освітніх стандартів». Навчальні матеріали з навчальної дисципліни «Англійська мова» не були відзначені, оскільки навчальний план і освітні стандарти базуються на Загальноєвропейських рекомендаціях з мовної освіти (CEFR), що орієнтуються на компетентність на основі адекватності навчальних програм.

Адаптація підручників до випускних іспитів. Як і у випадку з освітніми стандартами, передбачено, що стандартизовані завдання під час випускних іспитів мають привести до більш стійкої орієнтації на результат у плануванні та здійсненні уроків. Стійке набуття різноманітних компетентностей стає центром навчання. Успіх у навчанні учнів вимірюється здатністю застосовувати ці знання у ситуації (адаптованій до відповідної ситуації).

При розробці нових підручників або адаптації тих, що вже використовуються, які потрібно підготувати авторам до навчального процесу на рівні окремих шкіл,

важливо забезпечити відповідні формати завдань, подібні до тих, що вже використовуються.

Навчальні матеріали для дисциплін «Сучасна іноземна мова», «Німецька мова» та «Математика» або «Прикладна математика», які підтримують орієнтацію на компетентність, відзначені у списку підручників словами «Орієнтація на компетентність відповідно до Reifeprüfung NEU» та «Kompetenzorientierungsgemäß Reife- und Diplomprüfung» і позначено Нові.

1. Основи відбору. Згідно зі статтею 31а (1) Закону про сімейні узи від 1967 року, Федеральний бюлетень № 376, з поправками, розглядається, які навчальні матеріали затверджуються для використання в якості підручника для відповідного типу школи та класу. До них відносяться: книги, кнігі для читання, пісенники, словники, атласи та математичні таблиці тощо. Всі ці книги внесені до офіційного списку підручників, що поділяються за типами шкіл. Вони доступні в Інтернеті і призначені для вчителів, батьків та учнів.

Специфічна інформація про підбір підручників та пояснення процесу замовлення наводяться на початку підручників. При виборі повинні бути ретельно розглянуті принципи економії та доцільності. Таким чином, можна вибрати лише ті навчальні матеріали, які реально потрібні і використовуються у навчальному процесі. Якщо порушуються принципи ощадливості та доцільності, учневі доведеться відшкодувати федеральному уряду вартість таких підручників.

Школи можуть замовляти матеріали уроку зі списку підручників, а також додаток до списку підручників, терапевтичні навчальні матеріали або навчальні матеріали зі списків інших типів шкіл, якщо після ретельного вивчення вчителями вони також відповідають навчальному плану власного шкільного або шкільного рівня.

2. Відбір підручників. Конференція шкільних книжок (у школах зі шкільними комітетами) або шкільний форум визначають, які навчальні матеріали необхідно придбати. З лютого по квітень проводяться шкільні форуми або відомчі конференції у загальноосвітніх школах, політехнічних школах, професійно-технічних училищах, навчальних закладах для початкової освіти та навчальних закладах соціального виховання. Представники батьків і, починаючи з дев'ятого класу, представники учнів мають право приймати спільне рішення щодо вибору навчальної літератури під час визначення навчальних матеріалів (відповідно до § 58 (2) (2) (c) і § 61 (2) (2) (c) Закону про викладання у школі).

3. Принципи відбору. Тільки матеріали, які є важливими для навчання у відповідних класах, можуть бути вибрані, оскільки вони регулярно використовуються в класі або необхідні для домашньої роботи. Розглядаються інструкції учнів, учнів та батьків, роботи яких недостатньо використовувалися в минулі роки. Більш детальна інформація у роз'ясненні списку підручників.

Для всіх видів навчальної літератури, що складаються з основного тексту та практичної частини, є можливість замовити ці частини окремо. З одного боку, шко-

ла може лише замовити частину тексту, якщо практична частина не є абсолютно необхідною. З іншого боку, учні, які вже мають текстову частину, отримають тільки робочу частину.

Підручники, що використовуються в декількох класах, повинні бути введені в клас (клас), зазначений у списку підручників, як перший клас (клас) або навчальний план, призначений для використання вперше.

У шкільних автономних навчальних планах, у спеціальних закладах (наприклад, коледжах, курсах підвищення кваліфікації) та експериментальних класах (шкільні експерименти), впровадження підручників здійснюється відповідно до навчального плану.

Учні (опікуни) можуть добровільно надати школі підручники для повторного використання. Це робиться згідно з керівними принципами, які будуть визначені Шкільним Форумом або Шкільним громадським комітетом відповідно до Закону про шкільну освіту. Учні повинні до кінця календарного року повідомити школу, які підручники вони будуть брати для повторного використання.

Підручники, доступні для повторного використання, вже не є власністю учнів після їх передачі. Які випуски можна використовувати, можна побачити з інформації на обкладинці книги.

4. Найбільша сума для замовлення підручника на одного учня (ліміти).

Максимальні суми (ліміти) для кожного типу школи визначає федеральний міністр, відповідальний за Закон про компенсацію сімейних витрат (FLAG) за погодженням з федеральним міністром освіти, науки та досліджень для всіх навчальних матеріалів, які передаються безкоштовно Міністерством освіти, науки і досліджень Австрії. Ці ліміти не можуть перевищуватися. Попередня інформація про обмеження визначає максимальні суми на одного учня / школу.

На основі зробленого вибору школа до 20 квітня надсилає замовлення на підручники або навчальні матеріали безпосередньо до Федерального обчислювального центру.

5. Повідомлення про попит на навчальні матеріали

5.1. Принципи загальних вимог. Після вибору підручників, які будуть використовуватися наступного навчального року в школі, потреби у кількості підручників на весь навчальний рік слід оцінювати якомога точніше. Резерви не внесені до кошторису.

Усі школи готують кожного року з лютого місяця замовлення через заявку Online на підставі наказу, виданого Федеральним обчислювальним центром.

З 2015/16 навчального року через систему авторизації Федерального міністерства освіти, науки та досліджень (edu.ldap) було активовано лише особисту реєстрацію для Online.

Впровадження книг з релігійної освіти не підпорядковано федеральним органам влади. Проте підручники для протестантської, ісламської та католицької

релігійної освіти можна замовити одночасно з іншими підручниками через програму SBA-Online.

Скасування замовлень на шкільні підручники призводить до великих фінансових витрат і допускається лише до 22 жовтня поточного навчального року.

5.2. Електронні платежі. Підтвердження замовлення на підручник та його доставку здійснюється в електронному вигляді за допомогою програми Online. Весь порядок виконання замовлень для шкіл здійснюється виключно Федеральним обчислювальним центром.

6. Запит на роботи з Додатку. Для частин уроку є додаток до списку підручників. Він містить додаткові затверджені підручники або навчальні матеріали, які можна придбати для одного учня (ліміт).

7. Підручник + електронна книга. «Електронна книга» пропонується як частина навчальної кампанії як для початкової середньої, так і для середньої школи. Розділ «Електронна книга» містить затверджений підручник у друкованому та цифровому вигляді та його можна замовити за допомогою програми SBA-Online за своїм власним номером книги.

При замовленні комбінованого продукту, друкований підручник надасть код доступу, який дозволить вчителям та учням отримати доступ до електронної книги через платформу www.digi4school.at [8]. При реєстрації на цій платформі можна створити приватну цифрову книжкову полицю, яка також доступна в автономному режимі.

7.1. Підручник + електронна книга + інтерактивний цифровий підручник. Засвоєння навчальної програми відбувається на основі друкованого підручника. Зміст Електронної книги + є додатковим інтерактивним контентом, який надається в електронній книзі. Електронна книга + утворює замкнену структуру з друкованим підручником, оскільки це гарантує якість пов'язаних матеріалів.

Електронну книгу + можна безкоштовно замовити для сертифікованих підручників з навчальних дисциплін німецької мови, математики / прикладної математики та іноземної мови. Комбінований продукт Book + E-Book + можна замовити через додаток SBA-Online за власним номером книги. При замовленні комбінованого продукту, друкований підручник надасть код доступу, який дозволить отримати доступ до «Електронної книги +» через платформу www.digi4school.at для вчителів і учнів.

8. Інтернет — додатки SbX до підручників. Викладачі та учні мають доступ до інтерактивного навчального матеріалу підручників, підготовлених відповідно до нових вимог. Для підтримки користувачів, у Федеральному міністерстві освіти, науки та досліджень працює гаряча лінія.

Підручники, що пропонуються з загальним номером книги, можна замовити так само, як і підручники через додаток SBA-Online, а SbX-соло, що має свій власний номер підручника Online у розділі «Замовлення — замовлення SbX»).

Для використання в класі доступ до навчального матеріалу SbX можна отримати на порталі освіти Федерального міністерства освіти, науки та досліджень <http://sbx.bildung.at>. [10]. Користувачі SbX досягають своєї особистої області «MySbX» після входу (ім'я користувача та пароль). Відповідні книги доставляються як звичайно через шкільну книжкову торгівлю. Якщо назви SbX випущені онлайн в Schulbuchaktion, вони доступні на порталі Sb X. Необхідною умовою для використання є діючі учнівські квитки Sb X.

9. Навчальні матеріали за вибором. У межах максимум 15% залежно від типу школи, школи можуть використовувати спеціалізовані матеріали за вибором (терапевтичні друківані, аудіовізуальні навчальні посібники, освітні ігри, але також SbX), які не внесені до жодного офіційного списку придбати, якщо це не перевищує загальний ліміт, встановлений для школи.

Подача заявки на навчальні матеріали за власним вибором (UeW) в SBA Online вже можлива під час основного замовлення. У цей час інформація про суму, яка, ймовірно, буде актуальною для придбання навчальних матеріалів за власним вибором і буде відображена у школах.

Вищевикладені конкретні кроки, що стосуються особливостей вирішення проблем, пов'язаних з підручникотворенням та забезпеченістю учнів сучасними засобами навчання, зокрема різними видами підручників для максимально продуктивної організації навчального процесу шкільної освіти з урахуванням економічної ефективності реалізації завдань з означеної тематики, запропоновані Міністерством освіти, науки та досліджень Австрії, видаються нам достатньо прозорими та ефективними. Заслугує на увагу підхід до вирішення проблеми електронного підручника і зручного доступу кожного учасника освітнього процесу.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Прозора, економічно ефективна і уважна до потреб користувачів система, розроблення, реалізації і забезпечення шкільними підручниками у Австрії обумовлена врахуванням потреб шкільної практики і виваженою позицією міністерства, яка висловлена Д-ром Со-нею Хаммершмід, Федеральним міністром освіти Австрії [12]: Одним із основних завдань кожної школи є підтримка школярів у їхній «освітній подорожі», заохочення та розвиток їхніх особистих навичок та здібностей.

На нашу думку, подальше вивчення зарубіжного досвіду вирішення проблем створення ефективних систем забезпечення шкільної освіти сучасними підручниками доцільно зосередити на питаннях нових форм підручника, ролі та місця електронного підручника у навчальному процесі.

Використані джерела

1. Жерар Ф.-М. Як розробляти та оцінювати шкільні підручники / Ф.-М Жерар, К. Роеж'єр; пер. з франц. М. Марченко. — К.: КІС, 2001. — 352 с.

2. Кодлюк Я. П. Теорія і практика підручникотворення в початковій освіті: підруч. для магістрантів та студ. пед. ф-тів / Я. П. Кодлюк. — К.: Інформаційно-аналітична агенція «Наш час», 2006. — 368 с.
3. Савченко О. Я. Без якісного підручника якісна шкільна освіта неможлива / О. Я. Савченко // Проблеми сучасного підручника: Зб. наук. праць / Редкол. — К.: Комп'ютер у школі та сім'ї, 1999. — С. 3–6.
4. Бібік Н. М. Врахування пізнавальних інтересів учнів у підручникотворення / Н. М. Бібік // Підручник XXI століття. — 2003. — No 1–4. — С. 48–52.
5. Топузов О. М. Забезпечення якості загальної середньої освіти: на шляху до європейських стандартів / О. М. Топузов. — К., «Національна академія педагогічних наук України, Інститут педагогіки», Український педагогічний журнал, 2015. — ss. 16–27
6. Фурман А. В. Теорія і практика розвивального підручника / А. В. Фурман: Моногр. — Т.: Екон. думка, 2004. — 288 с.
7. Пушкарьова Т. О. Педагогічне проектування в системі загальної середньої освіти: теорія і практика: монографія / Т. О. Пушкарьова. — К.: Педагогічна думка, 2017. — 358 с.
8. Сайт Міністерства освіти науки і досліджень Австрії // Електронний ресурс. Режим доступу: https://bildung.bmbwf.gv.at/ministerium/rs/2018_06.html
9. Закон про шкільну освіту Австрії (Schulunterrichtsgesetz. // Електронний ресурс. Режим доступу: <https://www.jusline.at/gesetz/schug>
10. Цифрова платформа для шкіл // Електронний ресурс. Режим доступу: www.digi4school.at
11. Портал освіти Федерального міністерства освіти, науки та досліджень Австрії <http://sbx.bildung.at>.
12. OECD (2018), Education at a Glance 2018: OECD Indicators, OECD Publishing, Paris. — Pages 462. // Електронний ресурс. Режим доступу: <http://dx.doi.org/10.1787/eag-2018-en>
13. Освіта в Австрії. Посібник Федерального міністерства освіти, науки та досліджень Австрії // Електронний ресурс. Режим доступу: https://bildung.bmbwf.gv.at/enfr/school/bw_en/bildungswege2016_eng.pdf?6kmdma

Rerences

1. Zherar F.-M. Yak rozroblaty ta otsiniuvaty shkilni pidruchnyky / F.-M. Zherar, K. Roezhier; per. z frants. M. Marchenko. — К.: KIS, 2001. — 352 s.
2. Kodliuk Ya. P. Teoriia i praktyka pidruchnykotvorennia v pochatkovii osviti: pidruch. dlia mahistrantiv ta stud. ped. f-tiv / Ya. P. Kodliuk. — К.: Informatsiino-analitychna ahentsiia «Nash chas», 2006. — 368 s.
3. Savchenko O. Ia. Bez yakisnoho pidruchnyka yakisna shkilna osvita nemozhlyva / O.Ia. Savchenko // Problemy suchasnoho pidruchnyka: Zb. nauk. prats /Redkol. — К.: Kompiuter u shkoli ta simi, 1999. — S. 3–6.
4. Bibik N. M. Vrakhuвання piznavalnykh interesiv uchniv u pidruchnykotvorennia / N. M. Bibik // Pidruchnyk XXI stolittia. — 2003. — No 1–4. — S. 48–52.
5. Topuzov O. M. Zabezpechennia yakosti zahalnoi serednoi osvity: na shliakhu do yevropeyskykh standartiv / O. M. Topuzov. — К., «Natsionalna akademiia pedahohichnykh nauk Ukrainy, Instytut pedahohiky», Ukrainyskyi pedahohichnyi zhurnal, 2015. — ss. 16–27.
6. Furman A. V. Teoriia i praktyka rozvyvalnoho pidruchnyka / A. V. Furman: Monohr. — Т.: Екон. dumka, 2004. — 288 с.

7. Pushkarova T. O. Pedagogichne proektuvannya v systemi zahalnoi serednoi osvity: teoriia i praktyka: monohrafiia / T. O. Pushkarova. — K.. Pedagogichna dumka, 2017. — 358 s.
8. Web-site of the Ministry of Education, Science and Research of Austria // Electronic resource. Access mode: https://bildung.bmbwf.gv.at/ministerium/rs/2018_06.html
9. Law on School Education in Austria (Schulunterrichtsgesetz). // Electronic resource. Access mode: <https://www.jusline.at/gesetz/schug>
10. Digital platform for schools // Electronic resource. Access mode: www.digi4school.at
11. Education portal of the Federal Ministry of Education, Science and Research of Austria <http://sbx.bildung.at>.
12. OECD (2018), Education at a Glance 2018: OECD Indicators, OECD Publishing, Paris. — Pages 462. // Electronic resource. Access mode: <http://dx.doi.org/10.1787/eag-2018-en>
13. Education in Austria. Manual of the Federal Ministry of Education, Science and Research of Austria). // Electronic resource. Access mode: https://bildung.bmbwf.gv.at/enfr/school/bw_en/bildungswege2016_eng.pdf?6kmdma

Тамара Пушкарева,

доктор педагогических наук, профессор,
начальник отдела управления проектами

Института модернизации содержания образования, г. Киев, Украина

СОВРЕМЕННЫЕ РЕШЕНИЯ ПРОБЛЕМЫ ШКОЛЬНЫХ УЧЕБНИКОВ: АВСТРИЯ

Автор подчеркивает важность качественных школьных учебников на примере Австрии. В статье раскрыты особенности выбора школьных учебников в процессе проведения конференций с участием представителей учеников и родителей. Автор объясняет, что требования к школьным учебникам и пособий определяются Законом Австрии о школьном образовании. Пересмотр государственных образовательных стандартов осуществляется постоянно для обеспечения качества уроков. В статье приведены способы получения электронных и интерактивных учебников с использованием соответствующего программного обеспечения: SBA-Online program SbX, SbX Solo, SbX Combo.

Ключевые слова: печатные школьные учебники и пособия, электронная учебная книга, интерактивный цифровой учебник, критерии отбора, интерактивный контент.

Tamara Pushkarova,

Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Head of Project Management Department
of the Institute of Modernization of the Content of Education, Kyiv, Ukraine

MODERN SOLUTIONS TO THE PROBLEM OF SCHOOL TEXTBOOKS: AUSTRIA

The role of school textbook as an important means of learning and a source of knowledge on the subject define the importance of this research (based on the model of Austria).

The author emphasizes the importance of creating high-quality school textbooks as a common problem of any nation to be solved. Recent researches of Ukrainian and foreign scientists on textbook contents, structure, both methodological and technological provision as well as on the place and the role of school textbooks in educational process and some other specific features prove the relevance of this problem.

The aim of the article is to reveal some ways to solve problems of creating school textbooks and providing pupils with modern educational tools (various kinds of printed and electronic, interactive textbooks and manuals) to organize the most effective educational process in school education taking into consideration the economic effectiveness.

The author informs that the Ministry of Education, Science and Researches of Austria is responsible for giving instructions, recommendations and guidelines on printed and electronic school textbooks and manuals. The latter are regarded as means used to support the tasks of the lesson and provide learning outcomes. Reading is viewed as a necessary competence for comprehension as well as a vital tool for reaching individual goals, skills development, self-education and a precondition for pupils' active participation in the societal life.

Requirements to school textbooks and manuals as educational materials are defined by the Law on School Education. All of them should be in line with the content and form of the curriculum of the certain educational level and at the same time, to be in accordance with various educational materials, presentations and other relevant school equipment designed and created for pupils.

The author of the article highlights educational standards revision on permanent basis to provide and ensure lessons quality. Textbooks are selected during specialized school textbooks conferences held annually where the opinion of parents' and pupils' representatives is taken into consideration. Frequency of school textbooks practical usage during pupils' work in the class and homework is one of the criteria for selection.

There is a possibility to get both printed and e-textbooks using SBA-Online program. Interactive digital textbook offers additional interactive content. Internet Apps SbX, SbX Solo and SbX Combo give teachers and pupils access to interactive educational materials.

Key Words: printed school textbooks and manuals, e-textbooks, interactive digital textbook, selection criteria, interactive content.